

фотографії «Купец» (ФДИ НМІА №85/4) турецька феска. Помімо того трость в його правій руці, пальто, наброшенне на плечі, брюки і обувь свідчать про зміну традиційної чоловічої одягу в початку ХХ в. Європейський інтер'єр, відображений на фотографії, підтверджує належність купця до привілейованого соціального стану. Як ми відзначали раніше, студійну зйомку могли дозволити лише заможні люди.

В початку ХХ в. в європейській одязі азербайджанських інтелігентів бросалися в очі традиційні національні елементи. Так, професор А. Ахундов (ФДИ НМІА №55/8) і вчений, відомий військовий топограф І. Векилов (ФДИ НМІА №56/8) одягнені по європейській моді. Це, видимо, пов'язано з їх тривалим навчанням за кордоном.

В ХІХ – початку ХХ століття дитячий одяг майже повністю повторював національну одяг дорослих за кроєм, відрізняючись лише розмірами [5, с. 137]. Це підтверджують і фотоматеріали згаданого фонду Музею. На фотографіях «Азербайджанські дівчатка» (ФДИ НМІА №225/10), «Чоловіки і хлопчики села Будуг» (ФДИ НМІА №225/19) і «Дівчатка в азербайджанській національній одязі» (ФДИ НМІА №25/9) зображені діти як заможні, так і бідні класи. Соціальні відмінності проявляються в різноманітності тканин, декору і використанні прикрас.

Привертання до дослідження фотографій кінця ХІХ – початку ХХ вв. як джерела, їх тісна взаємозв'язок з науковою літературою дозволяють детально вивчати соціальні шари того періоду. Перевагою фотоматеріалів над письмовими джерелами є наочне зображення досліджуваного об'єкта. Це створює умови для привнесення дослідником в науковий оборот нових історичних фактів.

Список использованных источников

1. Азербайджанская национальная одежда / под ред. П. Азизбекова. – М.: Искусство, 1972.
2. Величко В. Кавказ Русское дело и междоусобицы. – Баку: Элм, 1990.
3. Исмаил-заде Д. Население городов Закавказского края в ХІХ – начале ХХ в. – М.: Наука, 1991.
4. Яременко С. Н. Внешность человека в культуре: дис. д-ра филос. наук: 24.00.01. – Ростов-на-Дону, 1997.
5. Azərbaycan etnoqrafiyası. 3 cildə. II cild. – Bakı: «Şərq-Qərb», 2007.
6. Azərbaycan tarixi. 7 cildə, IV cild. – Bakı: Elm, 2000.
7. Əfəndiyev R. Azərbaycanın maddi mədəniyyət nümunələri (geyimlər). – Bakı: Azərnaşr, 1960.
8. Mustafayev A. Azərbaycanın maddi mədəniyyət tarixi (etnoqrafik materiallar əsasında tipoloji tədqiqat). – Bakı: Bakı Universiteti, 2009.
9. Dünayəliyeva S. Azərbaycani national costume // Visions of Azerbaijan magazine. – 2009. – Volume 4.2.
10. Encyclopedia of Nineteenth-Century Photography. ed. by J. Hannavy Volume 1. – New York: Routledge, 2008.
11. Valiyev F. From the history of Azerbaijani clothing // Visions of Azerbaijan magazine. – 2010. – May–June.

References

1. Azerbajdzhanskaja nacional'naja odezhda / pod red. P. Azizbekova. – M.: Iskustvo, 1972.
2. Velichko V. Kavkaz Russkoe delo i mezhduplemnnye voprosy. – Baku: Jelm, 1990.
3. Ismail-zade D. Naselenie gorodov Zakavkazskogo kraja v XIX – nachale XX v. – M.: Nauka, 1991.
4. Jaremenko S. N. Vneshnost' cheloveka v kul'ture: dis. d-ra filol. nauk: 24.00.01. – Rostov-na-Donu, 1997.
5. Azərbaycan etnoqrafiyası. 3 cildə. II cild. – Bakı: «Şərq-Qərb», 2007.

6. Azərbaycan tarixi. 7 cildə, IV cild. – Bakı: Elm, 2000.
7. Əfəndiyev R. Azərbaycanın maddi mədəniyyət nümunələri (geyimlər). – Bakı: Azərnaşr, 1960.
8. Mustafayev A. Azərbaycanın maddi mədəniyyət tarixi (etnoqrafik materiallar əsasında tipoloji tədqiqat). – Bakı: Bakı Universiteti, 2009.
9. Dünayəliyeva S. Azerbaijani national costume // Visions of Azerbaijan magazine. – 2009. – Volume 4.2.
10. Encyclopedia of Nineteenth-Century Photography. ed. by J. Hannavy Volume 1. – New York: Routledge, 2008.
11. Valiyev F. From the history of Azerbaijani clothing // Visions of Azerbaijan magazine. – 2010. – May–June.

Dadashov E. A., research fellow, The National Museum of History of Azerbaijan with ANAS (Azerbaijan, Baku), padredadash@yandex.ru

Photographs of Dmitry Ermakov as a source of study of societal groups of the XIX and early XX centuries in Azerbaijan (based on materials of National Azerbaijan History Museum)

The paper deals with photographic materials of the late XIX and early XX centuries preserved at National Azerbaijan History Museum, it is focused on study of societal groups in Northern Azerbaijan. It examines the historical events of the reviewed period, as well as it gives the description of the national costumes and the influencing aspects. It shows the formation of the social strata of Northern Azerbaijan with social and economic relations, social and ethnic composition of the specific features and the local aspects of Russian policy is also affected. The traditional national costumes influenced the formation of the social strata. Furthermore, the privileged class preferred clothing made of expensive fabrics, and the lower class was wearing clothing made from the cheapest textile. However, both the style and form of clothes of social class are varied. The paper is based on photos made by Russian photographer D. Ermakov, including other collection of the pictures stored at museum's fund.

Keywords: The National Museum of History of Azerbaijan, photographic materials, D. Ermakov, societal groups.

Дадашев Е. А., науковий співробітник, Національний Музей Історії Азербайджану (Азербайджан, Баку), padredadash@yandex.ru

Фотографії Дмитра Єрмакова як джерело вивчення різних верств суспільства ХІХ – початку ХХ ст. в Азербайджані (на основі матеріалів Національного Музею Історії Азербайджану)

У статті розглядаються фотоматеріали кінця ХІХ – початку ХХ століття, які збереглися в Національному музеї історії Азербайджану. У ньому розглядаються історичні події даного періоду. Традиційні національні костюми вплинули на формування соціальних верств. Крім того, привілейований клас віддавав перевагу одязі з дорогих тканин, а нижній клас був одягнений в одяг, виготовлений з найдешевшого текстилю. Проте, стиль і форма одягу соціального класу різні. Робота заснована на фотографіях, зроблених фотографом Росії Д. Єрмаковим, що зберігаються в музеї фонду.

Ключові слова: Національний Музей Історії Азербайджану, фотоматеріали, Д. Єрмаков, соціальні верстви.

* * *

UDC 025.135:004

Khalafova S. A.,
Assistant Professor of Library Resources
and Information Retrieval Systems, Faculty of Library
and Information, Baku State University
(Azerbaijan, Baku), q.abbasova@mail.ru

CONTEMPORARY PRACTICE OF ORGANIZING THE WORK OF CHILD LIBRARIES WITH ELECTRONIC INFORMATION RESOURCES

The article describes establishment of child libraries fund with electronic information resources, application of non-traditional means and new effective methods in the process of service to child readers through this fund at a time, when information and communication technologies are advancing. Children in Azerbaijan are provided with information about activity of the F. Kocherli Republican Child Library with ample experience in the application of computer, Internet and digital technologies in organization of the library service.

Keywords: organization of work with electronic resources in children's libraries, the use of new effective methods and unconventional methods in the process of life in children's libraries, information on the activities of the Republican named after F. Kocherli children's library.

(стаття друкується мовою оригіналу)

At a time, when information and communication technologies are advancing, the demand for libraries and information centers is felt more in regard of children, the least protected population category. All over the world, as well as in our country, this significant group of population possesses specific features related to sexual puberty, psychological and social development. Major principles of socio-cultural policy and library-information services rendered to the growing generation supports social adaptation of children in society.

Development of a child's moral life and personality demands the attention of dedicated institutions, as well as cultural entities and libraries. Exactly for this reason, child information centers, particularly child libraries differ radically from adult libraries. The main task of the child information centers is to create fertile environment for fostering of development, need for reading, demand for information in children, moral perception and organization of their free time, unravelling of their intellectual, moral and ethical values and guiding them towards the full formation of a third millennium personality. Child information centers enable children to obtain necessary information in the field of worldview, law, morality, healthy lifestyle, relationship with the world and nature, culture, communication, art, etc. Libraries implement their missions based on the age and knowledge of children.

The age of computer, Internet and digital technologies, XXI century has produced fertile conditions for the development of library information infrastructure. At present, electronic resources, electronic databases and electronic information sources are proactively created and intensively used. Naturally, these changes have not bypassed child libraries, either.

Passage to information society is characterized by the formation of child libraries fund's electronic information resources through electronic information resources just like in all directions of the library activity, implementation of non-traditional resources and new effective methods in the configuration process of services to child readers through this fund. Information supply of child libraries is implemented for the purpose of obtaining information at a high-quality level, development of new service types, ensuring the storage of records to memory, using information in electronic form and network mode. Also the creation of necessary conditions for information supply of child libraries helps child readers to recognize their own information demands. Modern information-communication technologies change the environment of service in child libraries and simultaneously play the role of an impetus in the process of child readers' development.

The process of child libraries information supply includes:

- Creation of facilities and resources, identification of the number of automated workplaces for employees and users, acquisition of licensed software products ensuring information supply of all major library processes, formation of local network, connection to Internet;
- Upgrade of all major library processes, such as configuration and utilization of the fund, inquiry-bibliography apparatus, service to readers, management of the library system, etc.;
- Organization of the distant use of electronic information resources, placement of library services and resources data on the library website, as well as creation of the virtual inquiry service, etc.

Information supply of child libraries is implemented on the basis of automated library information system. The process

includes installation of equipment by logging in to the system, acquisition of licensed software, cadres instructions, system information and technical support. The level of child libraries supply with computer technology does not depend only on the library's financial resources, but also on the commitments facing the library and user demand for electronic information. Arrangement of electronic reading halls in child libraries ensures connection of individual PCs, servers, commutation equipment to local networks, readers' usage of licensed information products.

Central Child Libraries are automated based on the delivery of documents and information for users, expansion of user places for the information service of organizing mass catalogues within the corporate structure of libraries. Modern child libraries act together with other organizations to provide users with electronic information services and implement programs and projects and participate in the creation of a common information network. Child libraries participate in the creation and usage of network resources, operate mutually with national, scientific and special libraries, other cultural, education and mentoring entities, information centers and increase their potential in the process of information exchange. Major measures as part of the corporate activity of child libraries ensure the formation and distribution of electronic resources in the library server, organization of user information services, including the distant usage (i.e. electronic delivery of documents, virtual inquiry service, etc.).

In addition, modern child libraries implement digital projects and create their own electronic collections, organize distant usage of electronic information resources, post information regarding library services and resources on the library website and implement the virtual inquiry service. Organization of electronic reading halls in child libraries ensures connection of individual computers, servers and commutation equipment to local network, as well as the use of licensed information products by readers. Child Libraries are automated as per the delivery of documents and information for users, arrangement of a collection of catalogues within the corporate library structure and expansion of user places for information service.

The child libraries fund is universal. More precisely, child libraries funds do not consist of an entirely isolated collection of books at all and these funds have peculiar features: child libraries ensure access to a wide range of various forms of documents (books, periodicals, audio-visual documents, electronic documents, CR-ROMs, DVDs, databases, as well as Internet resources). Electronic catalogue is considered the main electronic information resource of the child libraries fund. Central child libraries may create various databases in addition to electronic catalogue, for ex., bibliographic, full-text, factographic databases. Modern child libraries steadily create and collect local electronic data, as well as a thematic database reflecting the current development and historic past.

At present, Azerbaijani state is also attaching great attention to the education and upbringing of the growing generation, organization of library-information services for children and teenagers, fostering of the culture of reading in children. For this purpose, a large library network of the Republic's Culture and Tourism Ministry operates in our republic along with the Education Ministry's network of libraries as a major information center for children. In the system of Republic's Culture and Tourism Ministry, library service is provided to children by two main types of libraries:

independent child libraries or child departments of adult libraries, i.e., public libraries.

Kindergartens, nurseries, child creative centers, palaces and child parks, child libraries, child cinemas, child theatres, child philharmonic, child–youth sport schools, etc. are among the main information institutions for preschool children.

Another main information center for children is the general education school libraries under the Education Ministry that commands the largest network of libraries in our republic.

The F. Kocherli Republican Child Library with extensive experience in the organization of library service to children in our country and scientific–methodical center of child libraries in the republic has also gained certain successes in the application of new information and communication technologies to the work of library. The automation department operating in the library since 2005 has built its work based on the IRBIS–64 Automated Library Information System's modules: «Administrator», «Configuration», «Cataloguing», «Reader Registration», «Books Handout», «Full–text». The IRBIS–64 system ensures full guarantee to establishment of a different database and provides full guarantee to organization of full–text search in the information massive and most importantly, ensuring access through existing materials, Internet, local network, etc. Furthermore, main technological processes – cataloguing, search and ordering of literature in the local network and Internet, computer services to readers are implemented through IRBIS–64.

Since 2002, children are able to benefit from electronic information resources in the Internet–school and Know–All multimedia halls organized in the multimedia halls of the F. Kocherli Republican Child Library and use any materials they want. The multimedia hall renders services mainly to preschool and junior readers. The hall's main fund consists of CDs and DVDs of music, nature events and tales. At present, the multimedia reading hall has a CD–ROM publishing fund with over 240 copies.

The fund is funded mainly based on reader inquiries. The CD–ROM fund includes scientific–education programmes, encyclopaedia, dictionaries, information booklets, intellectual game applications, as well as publications for studying foreign language. Textbooks, historic personalities and art publications hold a special place in the Fund. A fund consisting of audio cassettes (700 copies) of many books, interesting stories published in newspapers and tales has been arranged at the library's multimedia hall based on the project of OXFAM International humanitarian organization of the Great Britain. Primary class pupils of the schools located in the library's territory along with their teachers listen to the «Speaking books» as a group.

Logical education and training programs in the multimedia hall fitting the taste of junior children cause more interest. The mission of these programs is to develop creative skills of a child and to efficiently strengthen the knowledge gained at primary school. In this hall, CDs and DVDs of tales and classic literature, as well as logical game applications and puzzles – game books are presented to children.

Here one may not only familiarize with the plot line of literary creativity presented as an interactive cartoon, but also listen to the same story in many languages. For middle and older readers, obtaining information from internet and multimedia equipment, disks prepared through the training program requiring more serious computer training, strategy, adventure, sci–fi (sea legends, cosmos–related) and other logical games are more interesting.

Courses have been arranged in the library to teach the readers how to search for information, make proper use of information technologies and increase interest in the multimedia hall. The first such course was prepared on the basis of the project title Opening of Internet–School in the Library for Children. Those courses were implemented in August 2001 by the Open society Institute. The course Basics of Computer and Internet was taught to 48 children every month beginning from January 15, 2002.

The children from 49 schools and 4 lyceums attending the course studied working with various programs as part of the 10–lesson training program and familiarized with opportunities of the information search system. Along with the knowledge gained in these lessons, child readers also form their skills and intellectual abilities. In the library, a child is formed not as a passive user of reader multimedia products, but as an actively decision–making user of information.

In addition, e–catalogue and e–library of all the literature newly entering the library, as well as the retro base of literature in the fund are created in the F. Kocherli Republican Child Library. Usage of electronic resources and search is implemented through the F. Kocherli Republican Child Library website www.clb.az. The library's website has been built to attract children with its design. Rules of library usage are posted on the home page. The section About Library provides users with information about the library's establishment.

The title «E–resources» placed in the section «Methodical service» contains methodical resources, slides, calendar of important historic days prepared by the Department of Scientific Methodology operating as a methodical center. The compiled bibliographic parameters, slides and booklets are placed in the section «Bibliographic Service».

Junior readers may listen to the tales «Iris spike», «False beauty», «Mermaid and fisherman» and others in the section «Voice tales». Announcements of past and future events are posted in the sections «News» and «Announcements». The readers may familiarize with editions of the Rainbow journal published by the library in the section «Rainbow». The sections «Electronic catalogue» and «Electronic library» help readers to check availability of the book they need in the library. In the section «Other links», users may access web addresses of child libraries of various foreign countries and make use of electronic information resources.

References

1. Tretyakova T. N., Strelkova Y. V. Electronic resources of child library: creation and operation / www.gpntb.ru/win/inter-events/crimea97/doc/s8/s8doc5.html
2. Porvatkina I. S. «Library for children: new opportunities and development technologies» / <http://child-lib.ru/index.php>
3. Electronic information resources for child and school libraries / <http://fan-5.ru/best/best-71899.php>
4. Ahmadov E. Y. Attributes of child libraries information supply: Scientific article // Library science and Information Journal. – 2013. – No.1. – P.64–72.
5. www.clb.az

Халафова С. А., доцент кафедри бібліотечних ресурсів і інформаційно–пошукових систем інформаційно–бібліотечного факультету, Бакинський державний університет (Азербайджан, Баку), q.abbasova@mail.ru

Організація роботи з електронними інформаційними ресурсами у дитячих бібліотеках в сучасній обстановці

Характеризовано формування електронних інформаційних ресурсів фонду дитячих бібліотек в період розвитку інформаційно–комунікаційних технологій, за допомогою цього фонду використання нетрадиційних способів в процесі служби, нових ефективних методів. Також дається інформація про діяльність

Республіканської дитячої бібліотеки імені Ф. Кочарлі, яка має великий досвід в організації служби бібліотек в Азербайджані, а також в сфері застосування цифрових технологій, комп'ютера, інтернету.

Ключові слова: організація роботи з електронними ресурсами в дитячих бібліотеках, використання нових ефективних методів і нетрадиційних способів в процесі служби в дитячих бібліотеках, інформація про діяльність Республіканської дитячої бібліотеки імені Ф. Кочарлі.

Халафова С. А., доцент кафедри бібліотечних ресурсів і інформаційно-пошукових систем інформаційно-бібліотечного факультета, Бакинський державний університет (Азербайджан, Баку), q.abbasova@mail.ru

Организация работы с электронными информационными ресурсами в детских библиотеках в современной обстановке

Характеризовано формування електронних інформаційних ресурсів фонду дитячих бібліотек в період розвитку інформаційно-комунікаційних технологій, посредством этого фонда использование нетрадиционных способов в процессе службы, новых эффективных методов. Также дается информация о деятельности Республіканської дитячої бібліотеки імені Ф. Кочарлі, которая имеет большой опыт в организации службы библиотек в Азербайджане, а также в сфере применения цифровых технологий, компьютера, интернета.

Ключевые слова: организация работы с электронными ресурсами в детских библиотеках, использование новых эффективных методов и нетрадиционных способов в процессе службы в детских библиотеках, информация о деятельности Республіканської дитячої бібліотеки імені Ф. Кочарлі.

УДК [94(438):271.222–774]«1945/2015»

Хомич М. О.,
аспірантка, Львівський національний
університет ім. Івана Франка (Україна, Львів),
khomych437@gmail.com

ФОРМУВАННЯ ПРАВОСЛАВНИХ ПАРАФІЙ У ПОЛЬЩІ ПІСЛЯ ДРУГОЇ СВІТОВОЇ ВІЙНИ: РЕГІОНАЛЬНИЙ ЧИННИК

Досліджено процес формування православної спархально-парафіяльної мережі на території Польщі у 1945–2015 рр. Автором проаналізовано основні елементи впливу етнічного чинника на розвиток та організацію нових адміністративних одиниць Церкви. Вивчено особливості трансформації польського суспільства після закінчення Другої світової війни та її вплив на вигляд конфесійної карти держави. Використання неопублікованих архівних матеріалів та застосування спеціально-історичних методів дозволило висвітлити динамічний процес реформації організаційної структури Польської Автокефальної Православної Церкви у другій половині ХХ ст. – на початку ХХІ ст.

Ключові слова: християнство, православ'я, Польська Автокефальна Православна Церква, спархія, парафія.

Польська Автокефальна Православна Церква (ПАПЦ) є повноцінною складовою суспільно-політичного життя держави. Її правовий статус офіційно закріплений у діючій Конституції, а чисельність вірних займає друге місце після римо-католицької [18, s. 49]. Польське православ'я митрополит Сава охарактеризував як багатонаціональну і полікультурну спільноту з відмінним історичним досвідом у різних регіонах країни [12, s. 3]. Проте кожна громада уповноважена обирати мову і календар богослужіння, архітектурний стиль храму.

Зважаючи на розміщення парафій, можна прослідкувати елементи впливу етнічного чинника на їх розвиток й організацію, а також проаналізувати процес формування польського суспільства після війни. Саме тому актуальність теми полягає у вивченні важливих суспільних процесів, зумовлених низкою історичних обставин, а також в дослідженні конфесійної карти Польщі у 1945–2015 рр.

Даної проблеми частково торкалися у своїх працях Р. Дрозд, Б. Гальчак [9], С. Дудра [11], Г. Купріянович [6],

котрі розглянули особливості конфесійної приналежності депортованих чи переселених громадян. А. Садовський [17] дослідив релігійну свідомість білорусів, мешканців новонабутих територій. С. Мельник [15] охарактеризував територіальні аспекти адміністративної мережі ПАПЦ на початку 2000-х років. К. Урбан [19] та А. Міронович [14] проаналізували процес історичного розвитку Православної церкви в Польщі. Проте лише, об'єднавши результати окремих досліджень, можна прослідкувати найважливіші регіональні аспекти поширення польського православ'я.

З огляду на це метою статті є дослідження особливостей формування православних парафій у Польщі після закінчення Другої світової війни і до 2015 р.

Наукова новизна полягає у вивченні православної конфесійної карти Польщі в другій половині ХХ – на початку ХХІ ст.

Джерельна база представлена неопублікованими матеріалами з Архіву Актів Нових (Варшава) та Державного архіву Рівненської області (Рівне). Зокрема, використано документи «Відділу не римо-католицьких віросповідань» [3–5], «Відділу публічної адміністрації» [2] та «Рівненського церковного управління» [1]. Серед них – плани, схеми, мапи та фотографії сакральних об'єктів, на основі яких створювались майбутні парафії.

Унаслідок Другої світової війни змінилися державні кордони Польщі, що вплинуло на демографічний стан. У свою чергу територіальні зміни активізували проблему національних меншин. Політичне гасло монолітності нації для осіб, що стали частиною польського суспільства не з власної волі, означало або перетворення на маргіналізовані верстви, або участь в процесі асиміляції [13, s. 17]. Для українців та німців 1945–1947 рр. стали періодом депортацій та переслідувань [13, s. 18]. Особливо трагічною виявилась доля українців, котрі опинилися у західній частині Польщі. Вони були позбавлені не лише матеріального благополуччя, але й можливостей культурного розвитку. Етнічними «українець» і «український» зборонялися, а для їх ідентифікації використовували словосполучення «переселенець з акції В.» [9, s. 181].

Війна вплинула також на діяльність ПАПЦ. З 1940 р. Церква, юрисдикція якої поширювалась на території, окуповані німцями, отримала нову офіційну назву «Автокефальна православна церква в Генерал-губернаторстві». Крім того, в результаті поділу Польщі між Німеччиною та СРСР, втратила Волинську, Віленську, Поліську єпархії та більшу частину Гродненської [7, s. 193]. Ці церковно-адміністративні одиниці увійшли до складу Московської патріархії. Вони неодноразово ставали предметом суперечок між митрополитом Діонісієм та Московським патріархом, через те, що Діонісій вважав своїм правом керувати даними єпархіями ще під час війни [1, арк. 15–17].

Згідно із політичними змінами вимагала реконструкції й церковна діяльність. Митрополита Діонісія, котрий повернувся з еміграції, новий уряд визнав і дозволив очолити Церкву. Він відразу розпочав, так звану, політизацію і патріотизацію релігійного життя [7, s. 191].

До того часу ще діяли єпархії, створені під час війни: Варшавсько-Радомська, Холмсько-Підляшська і Краківсько-Лемківська. Варто також згадати і про Білостоцьку парафію, яка у воєнні лихоліття належала